

Onki politiskt vár í Chile

Viðurskiptini í Chile eru vorðin spent, eftir at stjórn landsins hefur lagt frá sær

Várið í Chile er byrjað. Alt stendur í besta blóma. Várið er bert til tann 21. desember, so er »alment« summar.

Men tað er harimóti onki politiskt vár í Chile í hesum tíðum.

Verkfall hava verið. Serliga eru tað flutningsarbeiðararnir, ið hava skipað fyrri verkfallum. Tað er politikur forsetans, Allende, sum hefur elvt til slik verkfall, siga teir.

Men verkfall í Chile er vorð- ið nakað, ið fólkið er vant við.

Meðan Frei, úr kristiliga demokratiska flokkinum sat við stjórnarvaldinum, vóru eisini hópur av verkfallum.

Í seinasta stjórnarí hansara varð stóðan vorðin so hættilig, at lögreglan varð noyðd at leggja uppi. Tað var serliga í høvuðsstaðnum, Santiago, at tey spentu viðurskiptini gjørdur seg galdandi. Tað varð ikki nógmikið at nýta vatnkanónir, nei, lögreglan skjeyt við skorpum ímóti verkfallsluttakarunum. Seks lógu eftir á og fyrati vóru særð.

Síðani varð verkfallið av, og livið í Santiago gekk sína vanligu gongd; men Edwardo Frei, forseti, var óheppin, tí í stjórnartíð hansara vóru eisini verkfall í koparnámunum í norðara parti av landinum. Tá varð lögreglan eisini noyðd at leggja uppi.

Okkurt smávegis varð skrivað um teir luttakandi í verkfallinum, sum høvdu latið liv í bardaganum við lögregluna, men annars tóktist alt at ganga sína vanligu gongd.

Væl umtøktur

Frei var ein sera væl umtøktur forseti. Sagt varð, at hann hevði kvinnum landsins fyrri at takka, at hann gjørdist forseti, tí tær høvdu valt hann.

Vinstraflokkarnir í Chile hava altíð verið spjaddir, men tað stóra fátækraðomið í landinum hefur borið við sær, at vinstraflokkarnir hava verið almikið stuðlaðir. Og vinstriasinn- adur var Frei.

Annars tykjast frøðiheitiini at vera eitt sindur lóg, Radikal flokkurin er kanska meiri javnaðarkendur, Sosialdemokratisk flokkurin er kommunistiskur, Kommunistisk flokkurin heldur seg meiri til vinstru enn teir kommunistarnir, ið siga seg vera rættar kommunistar o. s. fr.

Og í 1970 eydnaðist tað »marxistisku flokkunum« at fáa valt Allende til forseta landsins.

Tað er vert at geva hesum getur, tí talan er jú um Latínamerika.

Fólkið hevði nú fingið ein marxistisk forseta, ið m. a. byrjaði at nationalisera koparnámini, sum er landsins størsta inntøkukelda. Frammanundan hevði amerikanski kapitalurin sæti sitt á koparnámunum.

Sosialar broytingar

Allende framdi eisini sosialar broytingar. M. a. hækkaði hann lønirnar hjá arbeiðsmonnum, og helt annars fram á tí grundarstøði, ið fyrrverandi forsetin, Frei, hevði lagt.

Allende var vitandi um, at

tað var í Chile, hann framdi hetta, og skal hetta skiljast soleiðis, at býtingin av landinum er sera ójovn og at landið er latinamerikanskt.

Meðan Frei var forseti var prosentíð av arbeiðsleysum um 5, var sagt alment, men sannleikin var tann, at tað var fyra ferðir so stórt!

Chile var framvegis landið hjá »teim 100 familjunum«, har bert 2 pst. av fólkinum áttu 98 pst. av øllum gjørdum landsins.

Frei royndi í stjórnartíð síni at bota um hetta. Allende tók við, og royndi hann eisini sitt á hesum øki, men tað miseydnadst fullkomuliga, tí tey, ið skuldu umsita garðarnar, dugdu als ikki.

Ynskja danskar fyrimyndir

Chilenesarar hava leingi ynskt at sæð lands teirra á tann hátt,

at tað kundj verið samanborið við t. d. Danmark, og kanska er hetta bert tí, at nokur dansk nœvn hava havt ávirkan á teir.

Um aldarskiðið komu eini dansk læknahjún til Chile, har tey stovnssettu eitt barnasjúkrahús, og varð hetta hópur av børnum, sum vóru komin illa fyrri, til gagns. Hetta hava chilenesarar ongantíð gloymt.

Seinni gjørdi ein danskur skipari tað bragd at gera eina havn í Chile nýtiliga. Frammanundan hevði verið sera vandamikið at lagt inn í hesa havn.

Danir hava eisini latið hjálptil Chile á annan hátt. M. a. hava teir bygt ein skúla, har ungir chilenesarar kunnu fáa handverkaraútbúgving.

Hetta hefur borið við sær, at chilenesarar hava roynt sjálvir, eftir danskum fyrimyndum, men stutt eru teir komnir, tí trupulleikar gera seg galdandi, sum forða til framburði, ið teir eftir forimuni vilja fremja.

Arbeisloysið er stórt, sumuleiðis er við analfabetismun og fátækraðominum. Um viðurskiptini í Chile kann í stuttum verða

sagt, at tey ríku eru ómetaliga rík og tey fátæku eru ómetaliga fátæk.

Varsemi krevst

Tað kunnu standast trupulleikar, um tú í fyllskapi koyrir onkran yvir í Santiago, tí tann, ið nýtir rúsdrekka verður skýrður at leita burtur frá veruleikanum. Lögreglan hevur tó ábyrgðina av teimum, ið ávirkað eru av rúsdrekka.

Lögreglan, sum skjýtur móti teimum, ið eru í verkfalli, er fyrst og fremst verja hjá tí fátæka. Tá ið verkfall og annars ófriður ger seg galdandi, verður lögreglan noyðd at skjóta, men aftaná er hon aftur verja hjá tí fátæka, sum hefur lutikið í verkfallum og tilikum.

Várið í Chile er byrjað, og alt sprettur, men politiska vár- ið er ikki byrjað, og kanska byrjar tað ongantíð, tí politiskur gróður eydnast sjáldan, skriva tíðindamenn um viðurskiptini í Chile.

Chiang Kai-Shek heltongan føðingardag

31. oktober fylti forsetin á Taiwan, Chiang Kai-Shek, 85 ár. Hann hefur fyrri stuttum tikið við einum nýggjum forsetaskeiði

Chiang Kai-Shek — livimáti hansara er vernaður.

31. oktober í ár fylti forsetin á Taiwan, Chiang Kai-Shek, 85 ár.

Heilsaninar, hann fekk, vóru mangar, men hann var ikki at siggja alment. Tað hefur hann heldur ikki gjørt, síðan juli mánaða.

— Eg vildi kent meg illa, um føðingardagur min hevði verið hildin á sama hátt sum í árunum frammanundan, segði Chiang Kai-Shek, og vóru tí allar almennar veitslur, í samband við dagin, avlýstar.

Tíðindamaðurin Calix Chu frá tíðindastovuni AFP skýrvar:

Tað er ikki beint, at Chiang er vorðin so ússaligur, at hann hefur annað beinið í grovini, sum onkur vil vera við, men tað er harimóti beint, tá sagt verður, at hann er um at »fól- na«.

Síðan 1964 hefur Chiang Kai-Shek strembað fyrri at elsti sonur hansara, Chiang Ching Kou skal gerast eftirmaður hansara.

Og strembanin hefur eydnast lutvist.

Chiang Ching Kou — verður hann forseti?

Chiang Ching Kou gjørdist verjufólkharður í stjórnini hjá faðirinum, og í juni mánaða í ár gjørdist hann forsetisráðharri.

Í mai mánaða í ár varð Chiang Kai-Shek afturvaldur til forseta á Taiwan, men høgí aldur hansara hefur fingið hinar stjórnarlimirnar at fara fram við fyrrvarni, tí tað kann venjast, at forsetin fellur frá.

Um so verður, verður tað varaforsetin, G. K. Yen, sum er nóg avhildin bæði sum ein lærdur maður og figgjarsefrøðingur, ið kemur at taka við eftir Chiang Kai-Shek.

Annars eru hendar aðrar smá- umy nua napja mja, umy nua napja mja frá og teir yngri hava tikið við, Chiang Ching Kou, forsetisráðharri hefur m. a. staðið fyrri útnevningum av heitum, sum hermennir í heri landsins skulu hava.

Í fyrstu roðu síni til parlamentíð, segði Kou, forsetisráðharri, at Taiwan leggur størstan dentin á at varðveita fólkareði. Hildið varð, at forsetisráðharriin í hesum sambandi vildi hava amerikansku stjórnina at sleppa teirri ivan, á hvørt bórðið politikur hins unga forsetisráðharrans hellir. Eygleiðarar siga, at tað var júst henda

Framhald á 8. síðu (1)

Tórshavn

LIMAFUNDUR

Hugnasamkoma fyrri F.K.-limir veður á HOTEL FØROYUM mánakvöldið 13. november kl. 20.

Skrá:

Frágreiðing.

Keypsamtøkan 20 ár.

Drekkamunnur.

Orðaskifti.

Filmur.

Sum vant verður høvi til at fylla sær lummarar við súreplum.

NEVNDI